

säga, är mera willig att räcka en hjälpsam hand åt den i ännu sämre omständigheter stadde nästan, än den rike -- och hon blef icke håller beswiken i sin förmodan. Torparmor skickade hvarken smutsiga papperslappar eller andra dylika „hjälpmedel“, utan hon infann sig sjelf, medförande, utom hoppet om bättre dagar, äfwen matförnödenheter -- så långt hennes små förråd det medgifwit.

Ja, nu skulle man sett, hwilken glädje det blef i den usla kojän. De små barnens ögon riktigt tindrade af förnöjelse, då de sågo de hårda brödkanterna, som framsattes af torparmor, och som glupande wargungar kastade de sig sedan öfwer den tarfliga anrättningen. Till och med öfwer enkans likbleka ansigte flög ett matt leende, då hon såg sina barns glädje. Hon wille sammanknäppa sina händer till bön -- till tackfägelse, men förmädde icke röra dem ens så mycket. Dock, stor sak, icke är det med händerna man ber, utan med hjärtat . . .

Twå dagar därefter hade enkan slutat sin kamp och wandrat dit, hwarest förut hennes man och sedan hennes yngsta barn gått förut -- i grafwen.

Och barnen? -- Ja, de blefwo som fader- och moderlösa af fattigwården bortauktionerade till de minstfordrande, och komma sålunda att få sina hem det ena här, det andra där . . .

Gubben Rolig och hans mågar.

Om någon gjorde skäl för sitt namn, så nog var det gubben Rolig, ty en roligare karl fanns icke på nära näjder.

Redan till det yttre var gubben kostlig att åse. Liten och trind med „armar som skacklar och ben såsom hjul“, uppväkte hans blotta åsyn redan löje och grin, där han visade sig. Och började han prata sedan, hvilket han nog alltid gjorde, så då stack spjufveru fram ur hvarje ord, ur hvarje gest, och man måste skratta, om man wille eller icke. SjälF war gubben mycket allvarsam, under det han talade, och man skulle däraf komma på den tanken, att han för sin egen del war föga road af sina kwickheter, såwida icke de små, blå ögonen under de något buskiga ögonbrynen och de ständiga ryckningarne i mungiporna skwalrat om motfatsen. Rolig war därför en gärna sedd gäst, där det skulle wara „roligt“, såsom å danser, bröllop och dylika tillställningar, och man kostade gärna några

suppar på honom, för att få honom att bli „ännu roligare.“ Stor människokänedom ägde gubben äfwen, ty under sina skomakerifärder — han war nämligen skomakare — från gård till gård, från by till by, hade han „allti hawi ögonen å örona messe“, som han själf uttryckte sig.

Ja, många woro de putslustiga upptåg och anekdoter, som tillskrefwos gubben Rolig, och roliga woro de också alla, men roligast war dock i mångens tycke det upptåg, som förskaffade gubben — måg.

Rolig hade nämligen äfwen — utom åttskilliga tusen på kistbottnet — en dotter, som ansågs för en af bygdens wackeraste flickor. Och wacker war hon i sanning också: lång och smärt med knollrigt hår samt ögon, som riktigt woro skapade att „köpa fisk med“. Ligger man ännu därtill, att hon war ensam arftagarinna till faderns „tusen“, så är det intet under, att pojkarne i trakten hängde efter henne, „som den onde efter nämde männen“, för att begagna ett af gubben Roligs egna uttryck.

Men den — så hette flickan — måste ha insett, att det icke war så mycket efter henne själf, som icke mera efter hennes fars „tusen“, de flesta af pojkarne sträfwade, efter som hon

ännu icke wid tjugu års ålder gjort sitt wäl. Och dock hade det bland hennes friare funnits flere hemmansböner, ja, till och med en riktig rusthållarfson.

Men så flyttade där till byn -- Lena gick då i sitt tjugondeandra år -- en dräng, en wacker, ljuslätt yngling, och denne wunn, hwad så många förgäfwes eftersträfwat: Lenas kärlet samt löftet att bli hans för hela lifwet.

Detta war als icke i gubben Nologis smak, att bortgifta sin dotter åt en dräng, som icke ägde mera än „en Gud och en jacka“, och som ännu till war en sådan där „slickas“ pojke. Nej, hältre skulle han sett, att Lena skänkt sitt hjärta åt „Nybyggars-Gustaf“, som ägde ett stort, skuldfritt nybygge jämte fullt upp i kistor och lärar och hwilken äfwen hörde till en af Lenas ifrigaste beundrare. Denna sin tanke sade gubben äfwen åt Lena samt tillade desutom, att han icke skulle ge sitt samtycke till giftermål mellan henne och „Dottas-Anders“ -- så kallades Lenas trolofwade -- åtminstone icke „tils-widare.“ Han war icke den, som med swett och möda strapat ihop några tusen, för att sedan kasta dem i samnen på förste, bäste „drängspoling.“

Det såg således mörkt ut för de unga tu, och Gud wet hur det tillslut skulle gått med deras lycka, om icke saken afgjorts af gubben Nolog till allmän belåtenhet och det på ett sätt, som war rolighetsmakaren Nolog wärdigt.

Det war sommar.

Höbärgningen pågick som bäst i trakten, och det war därför en brådska och ett lif, som andra tider på året icke kunna uppwiisa. De flesta gårdar stodo toma och ödsliga, ty alla, som förmådde röra räffan eller lien, woro ute på höängarne. Äfwen de fattiga, de som icke hade egna ägor att bärga, woro borta från sina hem. De arbetade åt bönderna, dels för dagspänning, dels för att sedan på hösten få bärga någon ängs- eller skogsbacke, som bönderna icke „idist dras me.“

Gubben Nolog hörde till dem, som hade egna ägor, hwilka han genom köp förskaffat sig. Men som han war för gammal att orka slå sina ängslappar själf, och någon annan karl ej häller fans i huset, så beslöt han att hålla s. k. „talko“. För den skull slickade han bud kring byn, att ifall gossarne den och den kwallen wille

komma och „ta eit tag“ med sina liar på hans äng, så wore de wälkomna. „Traktering“ skulle icke fattas.

Och „gossarne“ kommo äfwen på den utfatta hwällen, nästan „man ur huse“. Ja, till och med några flickor insunno sig, ty det kunde ju behöfwas „sankare“. Dessutom wiste man nästan med säkerhet, att gubben skulle ställa till en liten dans efteråt, och kanske war det denna omständighet, som lockade flickorna dit.

Snart woro alla i full wärksamhet.

De blanka liarne glimnade i aftonsolens sken, där de under muntert stratt och skämt föredes fram och åter genom det redan daggiga gräset af de i bara skjortärmarne klädde unge männen. Då och då gjorde man halt för att ta en styrketår ur Roligs flask, som denne jämt bar hos sig eller också gjordes ett längre uppehåll, för „at' smak på kva kena had' i pannon“, som kokade öfwer en liten eld ett stycke från ladan.

Rasft gick arbetet, och rasft gick också „trakteringen“ med.

Slutligen kunde man icke mera slå efter hwarandra i linje, ty ängen war liten, utan man måste slå hur det blott passade — den ena här, den andra där. — Ungefär midt på

ängen blef en stor, nästan fyrkantig bit oslagen, och på denna började Nybyggars-Gustaf jämte Bottas-Anders „pröfwa sina liar.“

Gubben Rolig stod ett stycke ifrån med bränwinsflaskan i hand och såg på hur de två unga männen „filade“ af efter hwarandra kring den fyrkantiga biten.

Plötsligt flög en „galen idé“ genom gubbens hjärna. Det war en sådan där ingifwelse, som hwar och en någon gång helt plötsligt fått, och som, om den kommit till utförande, man wanligtwis fått ångra efteråt.

„Pojkar!“ — ropade han, så mycket han förmodade, under det skalken tittade fram ur hans små, blå ögon.

De närmast slående, bland dem Gustaf och dennes kamrat, stannade med arbetet.

„Jo, ser ni, pojkar, ja' har fått någonting i mitt hufwud . . .“

„Det märks nog“, — afbröt en med en talande blick på gubbens bränwinsflaska

„Åh prat! — Nej, jag har någonting annat, någonting som är rätt roligt.“ — fortsatte Rolig. — „Ser ni, där slå Nybyggars Gustaf och Bottas Anders på en och samma bit, och ni wet nog, hm, . . . (gubben blickade

härvid på Lena) — „Men nu lofwar jag, att den utaf de där två, som först kan trötta ut den andra, han ska' få bli måg åt mig . . . han ska få dottern min . . . Begriper ni?“

Jo, de begrepo nog alla, ty ett skallande skratt belönade gubbens förslag.

„Nå, går ni in på saken också?“ — frågade Kolig wänd till de två, som förslaget angick.

„Ja men, gör jag int det“, — swarade Gustaf, som redan i andanom såg sig som segerwinnare.

„Nog är jag också med om saken“, — inföll Anders skyndsamt. Det skulle håller icke varit wärdt att neka, ty då hade han nog snart blifwit utskrattad.

„Nå så börja wi då!“ — ropade Kolig högt skrattande åt sitt befängda infall, hwilket skulle förskaffa honom ett godt tillfälle att så där öppet få förklara Gustaf som sin måg, ty icke ett ögonblick twiflade han på dennes seger, hwilket wäl håller ingen annan gjorde. Gustaf war ju stor och stark som en jätte, då den andre däremot war, om icke just liten, så åtminstone tämligen kient bygd. Dessutom war

Gustaf känd för att wara en af traktens bäste slätterkarlar.

„Ett tu!“ — ropade någon

Niarne sänktes med detfamna i gräset, och kampen började.

Gustaf slog nu förut, och det gälde därför för Anders att gå så „kärt på“ som möjligt, för att sedan, ifall Gustaf icke orkade undan, ropa honom „ur slaget“, då segern tillhörde Anders. Orkade Anders däremot icke följa Gustaf, utan lämnade sig efter, då war segern den senares.

Alla de andra upphörde att slå samt följde nu med spändt intresse de kämpande.

Litet affides stod Lena, blek och darrande. Hon wistte, att om Anders förlorade, så wore han äfwen förlorad för henne. Hon kände honom så wäl och wistte, att han icke skulle emotaga en lycka, som han icke varit man att kämpa sig till — i det ärliga arbetets kamp.

Men efter de slående gick gubben Kolig och gnuggade händerna af förnöjelse. „Det är ju rakt som i sagorna!“ — utropade han litet emellan. — „Där får prinzen klättra opp med glasbärget och göra en hel mängd andra dylika konster, förr än han får prinsessan . . . och

min dotter hon är nog så god som någon prinsessa, ha, ha, ha!" —

De slående hade nu gjort twenne slag kring fyrkanten, men woro alt fortfarande tätt efter hwarandra. Segern war således ännu owis.

Gustaf tycktes anstränga alla sina krafter för att få försprång framom sin medtäflare. Men denne wille icke lämna honom något sådant. Bådas liar fördes lika snabt genom gräset, och båda gjorde de också lika breda hugg.

"Gå på frislare, Gustaf, och låt int Anders hugg beneit undan dig!" — ropade en.

"Och du, Anders," — inföll en annan, — "häng efter Gustaf bara!"

Så blef det åter tyst.

Det hwäfarande ljudet af liarne, där de fördes fram och åter genom gräset, samt de sländes tunga andedrägt war det enda, som förnams.

Plötsligt började Anders lämna sig efter. Först litet, men så allt mera och mera.

Gustaf, som märkte detta, ansträngde sig till det yttersta för att få mellarummet ännu större. Han riktigt "wäldsflog", som det heter. Stora smeltpärlor droppade från hans panna och kinder, ögonen stodo blodsprängda ur sina

hålur, och bröstet häfde sig upp och ned som en blåsbälg.

"Kastka på, Anders, du blir efter!" — ljöd en uppmuntrande röst ur hopen.

Anders följde uppmaningen, gjorde några breda hugg, och så war han åter tätt inpå Gustaf. Det war således endast en "fint" det där att han lämnade sig efter.

"Ur slaget!" — ljöd plötsligt Anders' stänma.

Rolig hoppade högt wid detta ord, och ett sorl af förwåning hördes från de andra.

"Ur slaget!" — ropade Anders ånyo.

Gustaf gjorde ännu några förtwiflade hugg, men inseende att segern numera war förlorad för honom, kastade han omedelbart derefter lien ifrån sig, gjorde ett stutt åt sidan samt lämnade wägen fri.

Anders slog ännu ett litet stycke för att wisa, att han icke war uttröttad, men så slutade äfwen han.

Gubben Rolig såg ut, som om han fallit från stjarne.

"Har du sett på fan, har du sett på fan!" — war det enda han kunde säga på en god stund. Alla skrattade.

„Nu lär det ha gått tvärt emot hvad ni önskade,“ — yttrade en.

Förnyade strattsfälvor.

„Nej så katten håller, om det gick tvärt emot hvad jag önskade“, — svarade gubben stolt samt tillika förvärgad öfver, att man strattade på hans befohmad. — „Anders ska' få flickan, för han har ärligt förtjänt henne . . . och ni andra ska' vara så goda och slå ängen slut, så får ni er sedan en liten „svängom,‘ i stugan min.“

Gubben höll ord. Lena och Anders fingo hvarandra, och deras bröllop firades samma höst.

Under bröllopet gick gubben jämt och tatlade om sitt lustiga infall, som så där hastigt beredt tvänne ungas lycka. — „Men“ — slutade hon alltid sitt tal om den saken — „int hade jag ämnat, att det skulle gå på det sättet som det gick, ha, ha, ha!“ —

Från strid till frid.

Wid utkanten af byn på „herrgårdsmarken“ står ett förfallet ruckel, hopfogadt af grofwa obilade stockar med torstal — ett ruckel, som wi i dagligt tal benämna „stuga“. Denna stuga äges egentligen af „patron“ på herregården, ehuru han för många år sedan öfverlät den på arrende åt en af sina forne drängar, hwilken gifte sig och sålunda behöfde någonting att föra hustrun uti. Då redan war rucklet dåligt och knapt beboeligt, och nu under årens lopp hade det blifwit sådant, att det hwarje stund hotar att störta öfverända, ty hwarken arrendatorn eller ägaren göra någonting för att afhjelpa bristerna.

Låtom oss „fördensfull“ en eftermiddagsstund, utan fruktan för fattigdomen och eländet, som säkert derinne påträffas, göra ett besök i rucklet.

Det första, som möter våra blickar wid inträdet, är en lång, mager kvinna med ett

ytterst sjukligt och lidande utseende. Hennes blåbleka ansigte, hennes insjunkna bröst och trasiga klädsel vittna alltför väl om, att hennes lif ingalunda är någon „wandring på rosor“.

Vi se ofs nogare omkring i detta mörka kuffe och sinna, att kvinnan icke är den enda personen därinne.

3 en fäng, som icke innehåller stort annat än några halfruttnade halmstrån, sitter en gosse af omkring 12 års ålder och petar med sina små, magra fingrar om ett tunt hwitt trästycke hwilket han böjer och wrider fram och åter, tills han slutligen får det att likna någonting, som af allmogen kallas „smödrast“. Gossen är föröfrigt ofärdig i benen och urständsfatt att utan andras hjälp röra sig från stället samt hysselfätter sig wärkligen med att förfärdiga astar.

Ännu en blick och wi märka, att stugan inrymmer flera personer än kvinnan och gossen.

På golfwet kräla nämligen två flickor, ungefär 6 år gamla, lika stora med lika utseende: magra, smutsiga och trasiga. Men det är ej heller någonting att förundra sig öfwer, att de äro så lika, ty barnen äro twillingar.

3 waggan, som röres af kvinnans ena fot

under det hon hysflar med någonting i spijeln, ligger desutom en parfwel till pojke och sofwer — sofwer ofskuldens och barnets sömn.

De äro således fem personer i stugan, och då wi öfwerthgat ofs om det, sätta wi ofs på bänken wid wäggen för att taga själfwa stugans inre i närmare skärskådande.

Den är för det första liten och låg, ja, så låg, att till och med kvinnan måste böja på hufwudet, då hon träder under någon ås. Spijeln, swart och sotig liksom hela det inre föröfrigt, upptager säkert en tredjedel af utrymmet, och en stor hög torra kwistlar nyptager den andra tredjedelen. Längs ena wäggen står fängen, uti hwilken den ofärdige gossen sitter och längs den andra en på bockar stäld „lafwe“, som troligtwis tjänar till liggplats åt någon. En hylla med några gamla, spruckna stenkärl uti, ett bord, på hwilket de usla kwarlesworna efter en nyss slutad måltid ännu bestämma sig, samt en söndrig stol och bänken, på hwilken wi sitta, utgöra det öfriga möblemanget.

Kanske kunde ännu ett och annat upptäckas, såsom ett par spruckna träskor wid dörren, en hxe på „wäggnaggen“ med mera dylikt, ifall

vi finge mera tid på oss och icke stördes i våra betraktelser af den ofärdige gossen i fängen.

„Mor, mor!“ — ropade han. — „Jag tror, att far kommer hem nu . . . eller månne det vara någon annan karl, som kommer gåendes uppför backen.“

Mor svarade ingenting, utan gick fram till fönstret, satte ansigtet mot rutan och spejade en stund nedåt backen till.

„Ja, nog är det far . . . och full som wanligt“, — sade hon därpå långsamt och, som det tyktes, liggligt.

„Har ni nu maten i ordning, mor, annars blir det åter ett wäsnande, som är förskräckligt? — yttrade den ofärdige gossen med tydlig rädsla målad i sitt ansigte.

„Bröd och fisk fins på bordet, och potätern wärmas som bäst i spiselu . . . annat ha wi int,“ — svarade kvinnan ännu liggligare än förut.

„Thyt, nu kommer han! — Vara int nu Gustu waknar i waggan och börjar skrifa igen“, — sade den ofärdige.

Dörren öppnades också i detsamma, och en medelålders, stormärt man med ett rödkätt plusligt ansigte försökte krafla sig öfwer tröskeln

Detta lyckades dock icke bättre, än att han föll framstupa omkull med hufvudet så godt som ofwänpå träskorna.

„Ja' har ju sagt, att ni ska' ta bort edra träskor och int låta dem stå här bredwid dörren!“ — wrälade den stupande och försökte resa sig.

„Det är dina egna träskor, och du har själf satt dem där,“ — svarade hustrun mildt och wille räcka honom handen, så att han skulle slippa upp.

„Dra för . . . och kom icke hit!“ — röt mannen. — „Har du maten i ordning åt mig?“

Hustrun tänkte swara någonting, men hon hindrades därifrån af det lilla barnet i waggan som af bullret waknat och nu började skrifa med full hals.

Varnskrif war någonting, som mannen icke kunde tåla; han hade aldrig kunnat tåla det, sade han. Det war därför med klappaude hjerta modren skyndade till waggan för att få den lille att thytta.

„Wys, wys, liten wän,
Ligg nu wadert stilla!
Soder och kringlor får du se'n,
Blott du sofwer, min lilla“ —

sjöng hon sakta, under det hon waggade med handen tryckt mot barnets bröst, så att de lösa,

murfna golftiljorna skumpade upp och ned. Men den lille tystnade icke utan började i stället skrifa blott värre.

Mannen kraflade sig under tiden på fötter och kom sedan raft fram till waggan. Han kunde, som sagt icke tåla barnskrik, och han hade därför uppsunnit ett eget sätt att tysta den skrifande — ett „slagord“, som genast fette likförm lås för munnen på den lille.

Han sträckte fram den knutna handen alldeles wid barnets ansigte och ropade så mycket han förmådde, med hemskt förwridet ansigte:

Tig på minuten, din s-ans unge, eller ska' jag ta dig i benen och slå dig i wäggen, så att bara en wåt fläck ska bli efter!”

Det war „slagordet“, och det hade också önskad wärkan. Barnet tystnade ögonblickligen och blef liggande helt stilla, stirrande på den stora gestalten, som osäfert gungade fram och åter öfwer waggan. Det stannade så plötsligt i gråten, att ansigtet icke kunde återtaga sitt naturliga utseende på en god stund, utan blef uppdraget som wid början till ett krampaktigt skrik.

„Ser du, käring, hwad man kan göra ändå! — Nu „kwitar pojken int ordet håller“,

— fäde mannen grinande och fäste sina af rusjet talgiga ögon på hustrun.

Denna wände sig långsamt bort, yttrande med lågmäld stämna, att han skulle sätta sig att äta nu, sålänge maten war warm.

Mannen följde hustruns uppmaning och gick till bordet, allt fortfarande-skrottande åt sitt beteende med barnet i waggan. Han hade dock knapt satt sig ned samt fått syn på det, som fans uppdukadt, för än han i wredesmod skrifande utbrast:

„Hwad tror du riktigt att jag är för en, efter du satt sådan här mat åt mig. — Är detta folkmat — hä?“ — och därwid slog han näsven i bordet, så att talrikarna hoppade.

„Wi ha int någonting bättre“, — svarade hustrun. — „Allt är slut . . . och det borde du nog weta lika bra som jag.“

„Jag . . . ska' jag weta, om det fins mat i huset eller int! . . . Ska' jag sköta hushållet? . . . Du borde skämmas litet! — ry-pade mannen.

„Nej, int ska' du sköta hushållet, men du ska' arbeta och int bara supa, så skulle wi nog ha mat . . . Nog borde du förstå, att int jag orkar arbet . . .“